Αρχή και πορεία του κόσμου

Θρησκευτικά Β΄ Λυκείου · Φύλλο εργασίας · «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» (Γεν 1, 1)

Όνομα: _____ **Τμήμα:** _____ **Ημερομηνία:** _____

👀 Ξεκινώ · Βλέπω – Σκέφτομαι – Αναρωτιέμαι

Ο Χριστός, Δημιουργός του κόσμου (σύγχρονη τοιχογραφία)

Παρατήρησε την εικόνα για ένα λεπτό και συμπλήρωσε:

👀 **Βλέπω…** Τι βλέπω; .....

💭 **Σκέφτομαι…** Τι «λέει» για τον κόσμο; .....

❓ **Αναρωτιέμαι…** Τι θα ήθελα να μάθω; .....

📚 Λέξεις-κλειδιά

κοσμολογία	η διδασκαλία για την αρχή και τον σκοπό του κόσμου	**«εκ του μηδενός»**	χωρίς να προϋπάρχει τίποτε, ούτε ύλη
Εξαήμερος	οι έξι «ημέρες» (φάσεις) της δημιουργίας	**γεωλογικοί αιώνες**	πολύ μεγάλες περίοδοι της ιστορίας της Γης
θεία Πρόνοια	η φροντίδα του Θεού για τον κόσμο	**θαύμα**	έκτακτη επέμβαση του Θεού για χάρη του ανθρώπου
Ντεϊσμός	η αντίληψη ότι ο Θεός δεν επεμβαίνει στον κόσμο	**«καλά λίαν»**	πάρα πολύ καλά, με τάξη και αρμονία

🔭 Δραστηριότητα 1 · Επιστήμη και Θεολογία: δύο είδη ερωτημάτων

★ Ξεκινώ **1α Ποιος απαντά σε κάθε ερώτημα;** Γράψε **Ε** (Επιστήμη) ή **Θ** (Θεολογία) στο κουτάκι.

Πότε δημιουργήθηκε το σύμπαν;		Γιατί υπάρχει ο κόσμος;	
Ποιος δημιούργησε τον κόσμο;		Από ποια σωματίδια αποτελείται η ύλη;	
Πώς σχηματίστηκαν οι γαλαξίες;		Έχει σκοπό η ύπαρξή μου;	

💡 **Βοήθεια:** Η Επιστήμη ρωτά **πότε;** και **πώς;** Η Θεολογία ρωτά **ποιος;** και **γιατί;** (βιβλίο, σελ. 80).

★ Ξεκινώ **1β Δύο επιστημονικές θεωρίες.** Γράψε κάτω από κάθε σχήμα το όνομα της θεωρίας που δείχνει.

📚 **Τράπεζα λέξεων: θεωρία της «Μεγάλης Έκρηξης» (Λεμέτρ, 1927) · θεωρία του παλλόμενου σύμπαντος (Σαντέιζ, 1965)**

Σχήμα Α

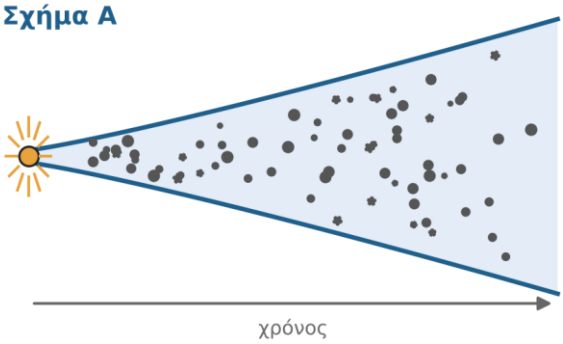

Σχήμα Β

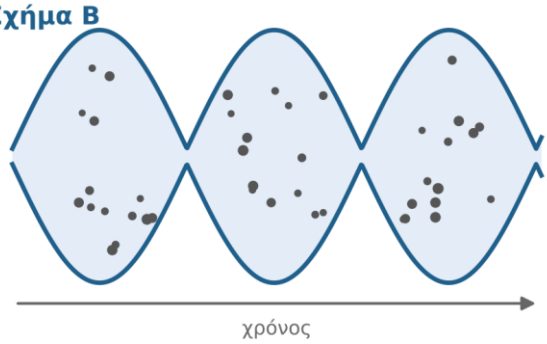

Α: _____ Β: _____

⚛ **Δύο ακόμη ονόματα που θα ακούσεις**

- **CERN** (κοντά στη Γενεύη): ευρωπαϊκό εργαστήριο σωματιδιακής φυσικής. Στον μεγάλο επιταχυντή του συγκρούονται σωματίδια με τεράστιες ταχύτητες, για να μελετηθεί **η δομή της ύλης** και οι συνθήκες λίγο μετά τη «Μεγάλη Έκρηξη».
- **Κάρολος Δαρβίνος** (1809–1882): διατύπωσε τη θεωρία της **εξέλιξης των ειδών** των ζωντανών οργανισμών μέσω της φυσικής επιλογής.

★★ Προχωρώ **1γ Μπορεί ένα πείραμα, όπως αυτά του CERN, να αποδείξει ή να απορρίψει την ύπαρξη Δημιουργού;** Εξήγησε.

💡 **Βοήθεια:** Βιβλίο, σελ. 82: «Καμιά επιστημονική έρευνα δεν μπορεί να απορρίψει ή να υποστηρίξει την ύπαρξη δημιουργού του σύμπαντος, γιατί αυτό **ξεφεύγει από τα όριά της**».

Όχι, γιατί .....

.....

🌌 Δραστηριότητα 2 · Η διήγηση της δημιουργίας (Γεν 1, 1–31) 👥 σε ζευγάρια

Βιβλίο: **σελ. 82–87**.

★ Ξεκινώ **2α Τι δημιουργείται κάθε «ημέρα»;** Γράψε στο κουτάκι τον αριθμό της ημέρας (1 έως 6). Τρεις ημέρες έχουν από δύο απαντήσεις.

Α ☀ ήλιος, σελήνη και αστέρια	**Δ** ✨ φως	**Η** 🕊 πουλιά
Β 🌱 φυτά και δέντρα	**Ε** 🦁 ζώα της ξηράς	**Θ** ⛰ ξηρά και θάλασσες
Γ 🐟 ψάρια και θαλάσσια ζώα	**Ζ** ☁ στερέωμα (ουρανός)	**Ι** 🧍 άνθρωπος

💡 **Βοήθεια:** Η ζωή εμφανίζεται **από τα απλά στα σύνθετα**: πρώτα στη θάλασσα, μετά στον αέρα και στην ξηρά, και **τέλος** ο άνθρωπος (βιβλίο, σελ. 87).

★ Ξεκινώ **2β Σε ποια «ημέρα» αναφέρεται κάθε τοιχογραφία;** Γράψε τον αριθμό.

Τοιχογραφία 1: ημέρα .....

Τοιχογραφία 2: ημέρα .....

★ Ξεκινώ **2γ Συμπλήρωσε τα κενά με λέξεις από την τράπεζα λέξεων.**

📚 **Τράπεζα λέξεων: μηδενός · ὑλη · χρόνος · Υἱοῦ · Πνεύματι · τύχη**

Ο κόσμος δημιουργήθηκε «εκ του ..... », χωρίς να προϋπάρχει ..... . Μαζί με τον κόσμο αρχίζει και ο ..... («ἐν ἀρχῇ»).
Η δημιουργία είναι έργο της Αγίας Τριάδας: «Ὁ Πατὴρ δι' ..... ἐν Ἁγίῳ ..... ποιεῖ τὰ πάντα» (Μ. Αθανάσιος).

★★ Προχωρώ **2δ Ο Μ. Βασίλειος γράφει:** «είτε ημέρα πούμε είτε αιώνα είναι το ίδιο». **Τι σημαίνει αυτό για τις «ημέρες» της δημιουργίας;**

💡 **Βοήθεια:** Βιβλίο, σελ. 86: «μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη». Σκέψου τους **γεωλογικούς αιώνες**.

.....

.....

★★★ Πρόκληση **2ε «Γενηθήτω – καὶ ἐγένετο», «βλαστησάτω – καὶ ἐξήνεγκεν».** Τι δείχνουν αυτά τα ζεύγη ρημάτων για τον τρόπο που δημιουργεί ο Θεός;

.....

.....

Δραστηριότητα 3 · Ο Δημιουργός και τα δημιουργήματα

★ Ξεκινώ **3α Γιατί δημιούργησε ο Θεός τον κόσμο;** Βάλε ✓ στις σωστές απαντήσεις. (Τρεις είναι σωστές.)

☐ από αγάπη	☐ επειδή είχε ανάγκη από κάτι	☐ ελεύθερα
☐ τυχαία	☐ για να μοιραστεί τη μακαριότητά Του με τα δημιουργήματα	☐ από μοναξιά

★★ Προχωρώ **3β Η θεία Πρόνοια.** Βάλε ✓: εκφράζει την ορθόδοξη διδασκαλία ή τον Ντεϊσμό;

Πρόταση	Ορθόδοξη διδασκαλία	Ντεϊσμός
Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο και μετά τον άφησε στην τύχη του.	☐	☐
Ο Θεός συντηρεί τον κόσμο μέσα από τους φυσικούς νόμους.	☐	☐
Ο Θεός κυβερνά τον κόσμο, ώστε να φτάσει στον σκοπό του.	☐	☐
Ο Θεός δεν επεμβαίνει ποτέ στη δημιουργία του.	☐	☐
Το θαύμα είναι έκτακτη επέμβαση του Θεού για χάρη του ανθρώπου.	☐	☐

📜 **«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»** (Ψαλμ. 103, 24)
«Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ **καλὰ λίαν**» (Γεν 1, 31). Στη δημιουργία υπάρχει **τάξη, αρμονία και σκοπός**· κάθε ον έχει τη θέση του. Αν διαταραχθεί αυτή η ισορροπία, οι συνέπειες για τη ζωή στον πλανήτη είναι ολέθριες (βιβλίο, σελ. 87).

★★ Προχωρώ **3γ** **Αφού όλα είναι «καλὰ λίαν» και έχουν τη θέση τους,** τι σημαίνει αυτό για τη στάση μας απέναντι στη φύση; Δώσε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα.

.....

.....

.....

★★★ Πρόκληση **3δ** **Αν η ύπαρξή μου είναι δώρο του Θεού και όχι αποτέλεσμα τύχης, πώς αλλάζει αυτό τον τρόπο που βλέπω τον εαυτό μου και τους άλλους;**

.....

.....

.....

⭐ Πώς τα πήγα σήμερα;

Μπορώ να… (βάλε ✓ σε ένα κουτάκι)	😀 **Ναι**	🙂 **Με βοήθεια**	🤔 **Όχι ακόμη**
ξεχωρίσω τα ερωτήματα της Επιστήμης από τα ερωτήματα της Θεολογίας.	☐	☐	☐
περιγράψω τις κυριότερες επιστημονικές θεωρίες για την αρχή του κόσμου.	☐	☐	☐
αναφέρω τα βασικά χαρακτηριστικά της χριστιανικής κοσμολογίας.	☐	☐	☐
εξηγήσω τη σχέση του Θεού με τον κόσμο: αγάπη, Πρόνοια, «καλὰ λίαν».	☐	☐	☐

Μια φράση από το σημερινό μάθημα που θέλω να θυμάμαι: .....

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ · Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ · ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό

Συνοδευτικό του ενδεικτικού φύλλου εργασίας «Αρχή και πορεία του κόσμου»

1. Ταυτότητα

Τάξη	Β΄ Λυκείου
Διδακτική ενότητα	**5 – Αρχή και πορεία του κόσμου** (σχολικό βιβλίο Β΄ Λυκείου, μάθημα 9, σελ. 80–90)
Διάρκεια	1 διδακτική περίοδος (45΄). Τα ★★★ μπορούν να ολοκληρωθούν στο σπίτι.
Δείκτες επιτυχίας	5.1 οι επικρατέστερες θεωρίες για τη δημιουργία του κόσμου · 5.2 τα βασικά χαρακτηριστικά της χριστιανικής κοσμολογίας · 5.3 η σχέση του Δημιουργού με τα δημιουργήματα σύμφωνα με την Αγία Γραφή
Υλικά	Φύλλο εργασίας (4 σελίδες Α4· προτείνεται εκτύπωση διπλής όψης σε 2 φύλλα), σχολικό βιβλίο, (προαιρετικά) προβολή των εικόνων και των σχημάτων, κάρτες για αποκοπή, ψηφιακή μορφή του φύλλου.

2. Σκεπτικό: ένα φύλλο για όλη την τάξη

Το φύλλο απευθύνεται **στο σύνολο της τάξης**. Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες εργάζονται πάνω στο **ίδιο υλικό** και στους ίδιους στόχους. Η διαφοροποίηση γίνεται μέσα από τη **διαβαθμισμένη πορεία** κάθε δραστηριότητας και τα **στηρίγματα** που είναι διαθέσιμα σε όλους, και όχι μέσα από ξεχωριστό ή «χαμηλότερο» φύλλο.

- ★ Ξεκινώ Βασική πορεία (1α, 1β, 2α, 2β, 2γ, 3α): καλύπτει τον πυρήνα **και των τριών** δεικτών με εργασίες χαμηλού γλωσσικού φορτίου (ταξινόμηση ερωτημάτων, ονομασία σχημάτων, αντιστοίχιση με εικονίδια και εικόνες, συμπλήρωση με τράπεζα λέξεων, ✓).
- ★★ Προχωρώ Εμβάθυνση (1γ, 2δ, 3β, 3γ): τα όρια της επιστημονικής έρευνας, οι «ημέρες» ως φάσεις, Πρόνοια και Ντεϊσμός, η οικολογική συνέπεια του «καλὰ λίαν».
- ★★★ Πρόκληση Πρόκληση (2ε, 3δ): η δημιουργία με τον λόγο του Θεού («γενηθήτω – καὶ ἐγένετο») και η ύπαρξη ως δώρο. Προαιρετική. Μπορεί να συζητηθεί προφορικά στην ολομέλεια.

Ιεράρχηση: Οι δραστηριότητες ακολουθούν τη σειρά των δεικτών και κλιμακώνονται: **προσέγγιση** των θεωριών (5.1) → **διάκριση** των χαρακτηριστικών της χριστιανικής κοσμολογίας (5.2) → **προσδιορισμός** της σχέσης Δημιουργού και δημιουργημάτων (5.3).

Στόχοι και επίπεδα: Για να μένει το φύλλο σύντομο, οι στόχοι του μαθήματος και η σημασία των επιπέδων (★ Ξεκινώ, ★★ Προχωρώ, ★★★ Πρόκληση) **παρουσιάζονται προφορικά** στην αρχή της περιόδου (ή γράφονται στον πίνακα).

3. Αντιστοίχιση με τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας

Δραστηριότητα	Δείκτης	Δείκτες επάρκειας (διδακτέα)	Επίπεδα	Μορφή / τρόπος
Ξεκινώ: Βλέπω – Σκέφτομαι – Αναρωτιέμαι · Λέξεις-κλειδιά	αφόρμηση	Τοιχογραφία με τον Χριστό Δημιουργό μέσα στην κτίση· προδιδασκαλία λεξιλογίου (κοσμολογία, «εκ του μηδενός», Εξαήμερος, Πρόνοια, Ντεϊσμός κ.ά.).	★	Εικόνα, ρουτίνα σκέψης, γλωσσάρι
1. Επιστήμη και Θεολογία: δύο είδη ερωτημάτων	5.1	Το πεδίο έρευνας της Επιστήμης (πότε; πώς;) και της Θεολογίας (ποιος; γιατί;)· η θεωρία της	★, ★★	Ταξινόμηση ερωτημάτων, σχήματα θεωριών,

Δραστηριότητα	Δείκτης	Δείκτες επάρκειας (διδακτέα)	Επίπεδα	Μορφή / τρόπος
		«Μεγάλης Έκρηξης» (Λεμέτρ)· η θεωρία του παλλόμενου σύμπαντος· το CERN· η θεωρία του Δαρβίνου.		πλαίσιο πληροφοριών, αιτιολόγηση
2. Η διήγηση της δημιουργίας	5.2	Γεν 1, 1–31· η δημιουργία από την Αγία Τριάδα, «διὰ τοῦ Λόγου» «ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι»· η «ἐκ τοῦ μηδενός» δημιουργία· Εξαήμερος και γεωλογικοί αιώνες· ο δυναμικός χαρακτήρας της δημιουργίας (από τα απλά στα σύνθετα).	★, ★★, ★★★	Αντιστοίχιση με εικονίδια, τοιχογραφίες, τράπεζα λέξεων, σύντομη απάντηση
3. Ο Δημιουργός και τα δημιουργήματα	5.3	Αιτία και σκοπός: ελεύθερη αγάπη, η ύπαρξη ως δώρο· «καλὰ λίαν»· θεία Πρόνοια (συντήρηση, κυβέρνηση), θαύμα, απόρριψη του Ντεϊσμού· αρμονία και οικολογική ισορροπία.	★, ★★, ★★★	✓ με διασπαστές, πίνακας Πρόνοια/Ντεϊσμός, κείμενο Ψαλμού, εφαρμογή στη ζωή
Πώς τα πήγα σήμερα;	όλοι	Αυτοαξιολόγηση με βάση τους στόχους του μαθήματος.	—	Κλίμακα με εικονίδια, «φράση που θυμάμαι»

4. Οι αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση (UDL) στο φύλλο

Πολλαπλά μέσα εμπλοκής το «γιατί» της μάθησης	**Πολλαπλά μέσα αναπαράστασης** το «τι» της μάθησης	**Πολλαπλά μέσα δράσης και έκφρασης** το «πώς» της μάθησης
• Αφόρμηση με εικόνα και ρουτίνα σκέψης, χωρίς «λάθος» απαντήσεις. • Στόχοι και επίπεδα παρουσιάζονται προφορικά στην αρχή. • Εργασία σε ζεύγη (Δρ. 2). • Ερωτήματα που αγγίζουν τους ίδιους τους μαθητές/τριες (σκοπός της ύπαρξης, η ύπαρξη ως δώρο). • Σύνδεση με την επικαιρότητα (CERN, οικολογία). • Αυτοαξιολόγηση στο τέλος.	• Σχήματα για τις δύο κοσμολογικές θεωρίες. • Εικονίδια για τα δημιουργήματα κάθε «ημέρας». • Τρεις τοιχογραφίες της δημιουργίας. • Γλωσσάρι λέξεων-κλειδιών. • Πλαίσια πληροφοριών (CERN, Δαρβίνος, Ψαλμός 103).	• Ποικιλία μορφών απάντησης: ταξινόμηση Ε/Θ, ονομασία σχημάτων, αριθμοί σε κουτάκια, ✓, συμπλήρωση, σύντομη απάντηση. • Τράπεζες λέξεων, αρχές προτάσεων, πλαίσια «Βοήθεια». • Δυνατότητα προφορικής απάντησης. • Ελάχιστη γραφή στα ★.

5. Ενδεικτική ροή της διδακτικής περιόδου (45΄)

Χρόνος	Φάση	Οργάνωση	Σημειώσεις
0΄–4΄	**Ξεκινώ**	Ατομικά → ολομέλεια	Παρουσιάζονται προφορικά οι στόχοι και τα επίπεδα. Η τοιχογραφία δείχνει τον Χριστό στο κέντρο της κτίσης: θάλασσα, ουρανός, στεριά. Καταγράφονται 2–3 «Αναρωτιέμαι».
4΄–16΄	**Δραστηριότητα 1**	Ατομικά → ολομέλεια	Το 1α ανοίγει τη βασική διάκριση του μαθήματος: η Επιστήμη ρωτά «πότε;» και «πώς;», η Θεολογία «ποιος;» και «γιατί;». Στο 1β τα σχήματα προβάλλονται. Στο 1γ τονίζεται ότι Επιστήμη και πίστη δεν συγκρούονται, γιατί απαντούν σε διαφορετικά ερωτήματα.

Χρόνος	Φάση	Οργάνωση	Σημειώσεις
16΄–30΄	**Δραστηριότητα 2**	Ζεύγη	Ανάγνωση ή ακρόαση επιλεγμένων στίχων της Γεν 1 (σελ. 82–85). Στο 2α επισημαίνεται η πορεία «από τα απλά στα σύνθετα». Στο 2δ συζητείται ότι οι «ημέρες» δεν είναι 24ωρα αλλά φάσεις.
30΄–42΄	**Δραστηριότητα 3**	Ατομικά → ολομέλεια	Το 3β διακρίνει την ορθόδοξη διδασκαλία για την Πρόνοια από τον Ντεϊσμό. Το 3γ συνδέει το «καλὰ λίαν» με την ευθύνη για το περιβάλλον.
42΄–45΄	**Πώς τα πήγα σήμερα;**	Ατομικά	Επιστροφή στα «Αναρωτιέμαι» του πίνακα. Η «φράση που θυμάμαι» λειτουργεί ως κάρτα εξόδου.

6. Διαφοροποίηση και εύλογες προσαρμογές πάνω στο ίδιο υλικό

Οι εύλογες προσαρμογές που προβλέπονται για συγκεκριμένους μαθητές και μαθήτριες, σύμφωνα με τις ισχύουσες οδηγίες (΄**Εντυπο 21**, εγκύκλιος γρρ19617), εφαρμόζονται **πάνω στο ίδιο φύλλο εργασίας**. Ενδεικτικά:

Πρόσβαση στις πληροφορίες

- Ανάγνωση οδηγιών και κειμένων φωναχτά από τον/την εκπαιδευτικό ή από συμμαθητή/τρια. Στην ψηφιακή μορφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί λογισμικό μετατροπής κειμένου σε ομιλία (οι εικόνες και τα σχήματα έχουν εναλλακτικό κείμενο).
- Το φύλλο έχει γραμματοσειρά 10,5 στ., για να μένει σύντομο. Για μαθητές/τριες με οπτικές ή αναγνωστικές δυσκολίες προτείνεται εκτύπωση σε Α3 (μεγέθυνση 141%) ή ψηφιακή χρήση με μεγέθυνση.
- Προβολή των σχημάτων και των τοιχογραφιών στον πίνακα· για μαθητές/τριες με προβλήματα όρασης, περιγραφή τους προφορικά.

Έκφραση και επικοινωνία

- Προφορικές απαντήσεις ή καταγραφή από τρίτο πρόσωπο, όπου προβλέπεται.
- Κάρτες για αποκοπή και τοποθέτηση (ερωτήματα του 1α σε δύο στήλες Ε/Θ, δημιουργήματα του 2α σε «ημερολόγιο» έξι ημερών, λέξεις του 2γ) για μαθητές/τριες με δυσκολίες γραφής ή λεπτής κινητικότητας.
- Συμπλήρωση του φύλλου σε υπολογιστή (το αρχείο είναι επεξεργάσιμο).

Χρόνος και οργάνωση

- Επιπλέον χρόνος. Τα ★★★ είναι προαιρετικά.
- Τμηματική παράδοση του φύλλου (μία σελίδα κάθε φορά) για μαθητές/τριες με δυσκολίες προσοχής. Οπτικό χρονόμετρο στον πίνακα.

Γλώσσα

- Για μαθητές/τριες με μητρική γλώσσα άλλη από την ελληνική: γλωσσάρι, εικονίδια, σχήματα και τοιχογραφίες. Το αρχαίο κείμενο της Γένεσης δεν απαιτείται· αρκούν οι λέξεις-κλειδιά. Επιτρέπεται δίγλωσσο λεξικό και συνεργασία με συμμαθητή/τρια.

Συμπεριληπτική προσέγγιση

- Το θέμα αγγίζει τη σχέση πίστης και Επιστήμης. Η συζήτηση γίνεται με σεβασμό σε κάθε άποψη και με βάση τη θέση του βιβλίου: η Επιστήμη και η Θεολογία απαντούν σε διαφορετικά ερωτήματα. Μαθητές/τριες με διαφορετική θρησκευτική ή φιλοσοφική προέλευση μπορούν να μοιραστούν πώς η δική τους παράδοση μιλά για την αρχή του κόσμου.

7. Ενδεικτικές απαντήσεις

Ερ.	Ενδεικτική απάντηση
1α	**Ε**: Πότε δημιουργήθηκε το σύμπαν; · Πώς σχηματίστηκαν οι γαλαξίες; · Από ποια σωματίδια αποτελείται η ύλη; **Θ**: Ποιος δημιούργησε τον κόσμο; · Γιατί υπάρχει ο κόσμος; · Έχει σκοπό η ύπαρξή μου;
1β	Α: θεωρία της «Μεγάλης Έκρηξης» (Λεμέτρ) · Β: θεωρία του παλλόμενου σύμπαντος (Σαντέιζ).
1γ	Όχι. Η Επιστήμη ερευνά το «πότε» και το «πώς» και μελετά τη δομή της ύλης. Το ερώτημα «ποιος» και «γιατί» ξεφεύγει από τα όριά της. Γι' αυτό καμία επιστημονική έρευνα δεν μπορεί να απορρίψει ή να υποστηρίξει την ύπαρξη Δημιουργού (βιβλίο, σελ. 82). Επιστήμη και Θεολογία δεν συγκρούονται.
2α	Δ φως → 1 · Ζ στερέωμα → 2 · Β φυτά και Θ ξηρά/θάλασσες → 3 · Α ήλιος, σελήνη, αστέρια → 4 · Γ ψάρια και Η πουλιά → 5 · Ε ζώα της ξηράς και Ι άνθρωπος → 6.
2β	Τοιχογραφία 1 (ψάρια και πουλιά) → 5η ημέρα · Τοιχογραφία 2 (ζώα της ξηράς και ο Αδάμ) → 6η ημέρα.
2γ	μηδενός · ύλη · χρόνος · Υἱοῦ · Πνεύματι. (Διασπαστής: «τύχη».)
2δ	Οι «ημέρες» δεν είναι 24ωρα, αλλά φάσεις που αντιστοιχούν σε τεράστια χρονικά διαστήματα. Για τον Θεό «μία ημέρα είναι σαν χίλια χρόνια». Γι' αυτό το βιβλίο τις παραλληλίζει με τους γεωλογικούς αιώνες (σελ. 86).
2ε	Ανάμεσα στην απόφαση του Θεού και στη δημιουργία δεν μεσολαβεί τίποτε: ο Θεός δημιουργεί με τον λόγο του, ελεύθερα («εἶπεν» = αποφάσισε), διά του Υιού-Λόγου, χωρίς προϋπάρχουσα ύλη.
3α	✓ από αγάπη · ελεύθερα · για να μοιραστεί τη μακαριότητά του με τα δημιουργήματα. (Διασπαστές: ανάγκη, τύχη, μοναξιά.)
3β	**Ορθόδοξη διδασκαλία**: 2, 3, 5 · **Ντεϊσμός**: 1, 4 (με τη σειρά των προτάσεων στον πίνακα).
3γ	Ανοιχτή. Ενδεικτικά: κάθε ον έχει τη θέση του στην αρμονία της δημιουργίας· η προστασία της φύσης είναι εντολή του Θεού και χρέος του ανθρώπου (σελ. 87). Παραδείγματα: ανακύκλωση, προστασία ειδών, λογική χρήση νερού και ενέργειας.
3δ	Ανοιχτή. Αξιολογείται η σύνδεση της ύπαρξης με την αγάπη του Θεού: αξία, ευγνωμοσύνη, σεβασμός του εαυτού και του άλλου ως δώρου.

8. Προαιρετικές επεκτάσεις

- Συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό Φυσικής ή Βιολογίας για τις θεωρίες της Μεγάλης Έκρηξης, το CERN και τη θεωρία της εξέλιξης.

9. Επιλογές μορφοποίησης για προσβασιμότητα

- Γραμματοσειρά χωρίς πατούρες (Arial), στοίχιση αριστερά. Το μέγεθος (10,5 στ.) επιλέχθηκε για να μένει το φύλλο σύντομο· όπου χρειάζεται, εκτύπωση σε Α3.
- Έντονη γραφή για τις λέξεις-κλειδιά, χωρίς πλάγια γραφή στις οδηγίες.
- Σταθερή δομή σε κάθε δραστηριότητα: τίτλος, επίπεδο, οδηγία, βοήθεια, χώρος απάντησης.
- Τα εικονίδια συνοδεύουν πάντα λέξεις· τα σχήματα δεν γράφουν το όνομα της θεωρίας. Το φύλλο διαβάζεται και σε ασπρόμαυρη εκτύπωση.